

هشدار نسبت به تبعات افزایش شمار کودکانی که به مدرسه نمیروند

بازماندگان از تحصیل

970 هزار یا 600 هزار کودک؟

گروه اجتماعی

طی یک سال گذشته، مسوولان قدیم و جدید وزارت آموزش و پرورش با آرایه آمارهای متفاوت از تعداد بازماندگان یا تارکان تحصیل که صرفاً در شکل ظاهری متفاوت هستند، به یک تناقض جدی در اطلاع‌رسانی دامن زده‌اند و به نظر می‌رسد تلاش‌ها در این وزارتخانه متولی به بسترسازی و آرایه تحصیلات عمومی رایگان به تمام جمعیت 6 تا 18 ساله، حالا معطوف به این شده که با عددسازی، واقعیت موجود را جور دیگر جلوه بدهند. در حالی که امکان تحصیل یک کودک در ایران وابسته عوامل اصلی و اولیه همچون فراهم بودن کلاس و فضای آموزش و حضور معلم است، مولفه‌های دیگری می‌تواند همین بسترهای فراهم را هم تحت تاثیر قرار بدهد. وضعیت اقتصادی خانواده‌ها، بیکاری و فقر خانواده‌ها و ناتوانی سرپرستان خانوار از تامین معاش خانواده طی 6 سال اخیر، یکی از دلایل افزایش تعداد بازماندگان از تحصیل بوده چنانکه بسیاری خانواده‌ها، اذعان داشته‌اند که برای جبران کسری معاش خانواده، ناچار شده‌اند فرزندان خود را به شاگردی، دستفروشی، پادویی و مشاغل ساعتی بفرستند تا فرزندان هم سهمی از معاش خانوار را عهده‌دار شوند. تضعیف قدرت اقتصادی خانواده‌ها طی 6 سال گذشته عاملی بوده که حتی الزام آوری ممنوعیت کار کودک و برخورد قضایی با خانواده‌هایی که از تحصیل فرزندان خود جلوگیری می‌کنند را هم با چالش مواجه کرده و به طور تلویحی می‌توان گفت که مسوولان امر و ضابط قضایی را به نوعی همراهی و همدلی با خانواده‌های بی‌بضاعت واداشته است. اگرچه که مسوولیت بهبود معاش خانوارها، از وظایف وزارت آموزش و پرورش نیست و طی سه سال گذشته و بعد از شیوع کرونا و فراگیری مشکلات معیشتی در بسیاری از خانواده‌های دارای فرزند

دانش‌آموز، اخبار فراوانی درباره همیاری بسیاری معلمان و نیکوکاران برای تامین تجهیزات آموزشی دانش‌آموزان شنیده و منتشر شد اما حالا که مسوولان وزارت آموزش و پرورش قصد دارند واقعیت‌های بازماندگی از تحصیل فرزندان خانواده‌های بی‌بضاعت را با عددسازی، طور دیگری جلوه بدهند، به نظر می‌رسد این رفتار می‌تواند در آینده نه چندان دور مشکلات جدی برای جامعه دانش‌آموزی کشور ایجاد کند چنانکه دیروز هم رییس سازمان نهضت سوادآموزی با هشدار نسبت به تبعات افزایش تعداد جمعیت بازمانده از تحصیل اعلام کرد: «امروز آسیبی که از گروه بازماندگان از تحصیل متحمل می‌شویم ۹ برابر جمعیت جامانده از تحصیل است. گروه بازمانده از تحصیل جمعیت کمی دارد، اما آسیب‌های خیلی جدی برای جامعه به وجود آورده‌اند.»

داس‌تان عددسازی‌ها چیست؟

هفته گذشته معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش آمار دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل در کشور را بین ۵۰۰ تا ۶۰۰ هزار نفر اعلام کرد و در آسیب‌شناسی تحصیل نکردن این جمعیت گفت: «نداشتن اینترنت، عدم دسترسی به آموزش از راه دور، یا اجبار به کار کردن دانش‌آموزان، مهم‌ترین دلایل بازماندن آنها از تحصیل بوده است.»

اعلام این مقام مسوول در وزارت آموزش و پرورش درباره تعداد جمعیت بازمانده از تحصیل در حالی بود که کمتر از یک سال قبل، علیرضا کاظمی، سرپرست وزارت آموزش و پرورش تعداد دانش‌آموزان تارک از تحصیل را حدود یک میلیون نفر اعلام کرده و گفته بود: «آمارها نشان می‌دهد حدود ۲۱۰ هزار دانش‌آموز دوره ابتدایی و حدود ۷۶۰ هزار دانش‌آموز دوره متوسطه، تارک تحصیل داریم.»

اینکه چطور به فاصله کمتر از یک سال، ۳۰۰ الی ۴۰۰ هزار نفر از جمعیت بازماندگان تحصیل کاسته شده، یک ابهام مشخص و البته قابل تامل است چون اگرچه ممکن است در سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ وزارت آموزش و پرورش اقداماتی برای جلب رضایت خانواده به تحصیل فرزندان‌شان انجام داده و حتی در این مسیر موفق هم بوده باشد اما در این وانفسای اقتصادی و همزمان با بدتر شدن وضع معیشتی خانواده‌ها و گرانی‌ها و رشد نرخ تورم و یک‌باره، جلب رضایت ۴۰۰ هزار خانواده برای ادامه تحصیل فرزند؟

مرکز آمار ایران در گزارش خود اعلام کرده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ تعداد دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل به ۹۷۰ هزار و ۸۷۱ دانش‌آموز افزایش یافته و تعداد دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل در مقطع ابتدایی هم با افزایش حدود ۵۰ درصدی نسبت به سال تحصیلی ۱۳۹۹ - ۱۳۹۸ به ۲۱۰ هزار نفر رسیده است.

طبق گزارش مرکز آمار ایران، تعداد دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل در مقطع ابتدایی، در فاصله سه دوره تحصیلی رو به افزایش بوده چنان که در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ تعداد بازماندگان از تحصیل در مقطع ابتدایی ۱۶۱ هزار و ۸۶۷ نفر بوده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ به ۲۱۰ هزار و ۲۲۱ نفر افزایش یافته است. همچنین تعداد بازماندگان از تحصیل در مقطع متوسطه دوم در سال تحصیلی ۱۳۹۶ - ۱۳۹۵، حدود ۳۷۰ هزار و ۳۶۳ نفر بوده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ این تعداد هم به ۵۶۵ هزار و ۹۱۵ نفر افزایش یافته است.

تعداد پسران بازمانده از تحصیل در مقطع ابتدایی در سال تحصیلی ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶، حدود ۸۲ هزار و ۴ نفر بوده که در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به ۱۱۳ هزار و ۳۹۶ نفر رسیده است. تعداد دختران بازمانده از تحصیل در مقطع ابتدایی در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶، حدود ۷۹ هزار و ۸۶۳ نفر بوده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ به ۹۶ هزار و ۸۲۵ نفر رسیده است. تعداد پسران بازمانده از تحصیل در مقطع متوسطه دوم در سال تحصیلی ۱۳۹۶ - ۱۳۹۵ حدود ۱۶۶ هزار و ۵۰۸ نفر بوده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ به حدود ۲۸۴ هزار و ۶۷ نفر رسیده است. تعداد دختران بازمانده از تحصیل در مقطع تحصیلی متوسطه دوم در سال تحصیلی ۱۳۹۶ - ۱۳۹۵ حدود ۲۰۳ هزار و ۸۵۵ نفر بوده که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ به ۲۸۱ هزار و ۸۴۸ نفر رسیده است. حتی شیوع کرونا که تاثیر مستقیم بر وضعیت معیشت خانواده‌های کم‌درآمد و بی‌بضاعت داشت هم بر افزایش تعداد بازماندگان از تحصیل تاثیر داشته چنان که طبق اعلام معاون مقطع ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، پیش از کرونا تعداد بازماندگان از تحصیل در پایه اول ابتدایی در کشور ۳۹ هزار و ۷۸۸ نفر بوده که در ایام شیوع کرونا (به دنبال افزایش تعداد بیکاران و افزایش مشکلات معیشتی خانواده‌هایی که دچار ناامنی شغلی و از دست دادن منبع درآمد خود شده بودند) این آمار ناگهان به ۸۷ هزار تن رسید. این مقام مسوول در وزارت آموزش و پرورش، اسفند ماه پارسال تایید کرد که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹، ۷۲ هزار کودک از تحصیل در دوره اول ابتدایی بازماندند و گفت که فقر فرهنگی و امتناع والدین از تحصیل فرزندان، فقر مالی خانواده‌ها، کار کودکان، معلولیت کودکان، مهاجرت از روستا به شهر، افزایش تعداد کودکان بدون شناسنامه و ازدواج زودرس دختران (که تابعی از وضعیت معیشتی خانواده‌های فقیر و نیازمند است) از جمله دلایل بازماندگی کودکان از تحصیل هستند.

طبق گزارشی که شهریور ۱۳۹۶ در کارگاه آموزشی کودکان بازمانده از تحصیل با همکاری کمیسیون ملی یونسکو و با حضور مسوولان وزارت آموزش و پرورش برگزار شد، مسوولان وزارت آموزش و پرورش اعلام کردند

که حدود يكسوم از کودکان و نوجوانان بين ۶ تا ۱۸ سال، در خارج از نظام رسمي آموزش و پرورش قرار داشته و محروم از تحصيل هستند. طبق همين گزارش اعلام شد که در سال تحصيلي 1396 - 1395، نرخ خالص ثبت‌نام در دوره دوم متوسطه ۷۹,۵۶ براي دختران، ۸۴.۸۵ درصد براي پسران، ۸۲.۲۴ درصد مي‌انگين کشوري و براي دانش‌آموزان ۱۵ تا ۱۷ ساله هم ۸۷ درصد است.

منب: □□□□□□ □□□□□□ 23 □□□□□□ 1401 □□□□□□